

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Akčný plán k Stratégii celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2022-2024
<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/125>
- Materiál v pripomienkovom konaní do 21.03.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR na základe vypracovaný na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 678 z 24. novembra 2021 k Stratégii celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030 podľa bodu B.2.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Národná Stratégia CŽVaP celkovo obsahuje 51 opatrení rozdelených do trinástich tematických celkov, pričom tento úvodný akčný plán plnenia Stratégie CŽVaP na roky 2022-2024 má ambíciu začať riešiť 45 vybraných opatrení vo všetkých navrhnutých tematických celkoch. Každé opatrenie obsahuje návrh súboru aktivít smerujúcich k dosiahnutiu cieľov daného opatrenia, ako aj celkových cieľov Stratégie CŽVaP, výstupové indikátory, inštitúcie zapojené do ich realizácie a indikáciu možných finančných zdrojov

Postoj RÚZ k materiálu

Úlohou tohto dokumentu je rozpracovať a konkretizovať opatrenia schválené v Stratégii CŽVaP na dané obdobie najbližších rokov 2022- 2024 a reagovať tak na dynamicky sa meniaci trh práce, charakter práce v kontexte štvrtej priemyselnej revolúcie a systematických zmien v oblasti vzdelávania pre každého. **RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené pripomienky.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

RÚZ navrhuje, aby boli v akčnom pláne bližšie špecifikované postupy tvorby rozpočtu pri jednotlivých opatreniach.

Odôvodnenie:

Akčný plán má ambíciu začať riešiť 45 vybraných opatrení, každé z nich má definovaný rozpočet, avšak bez bližšej špecifikácie, akým postupom predkladateľ dospel ku konkrétnej sume, ako je členená, aká je jednotková suma pri opatreniach, ktoré obsahujú viacero výstupov a pod. Realizácia akčného plánu bude mať vysoké nároky na štátny rozpočet a iné zdroje financovania, čo je správne, no je nevyhnutné, aby boli využité efektívne.

2. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

RÚZ navrhuje presnejšie zadefinovať v rámci indikátorov aktuálny stav a cieľový stav.

Odôvodnenie:

Presnejšia definícia aktuálneho a cieľového stavu v rámci indikátorov je nevyhnutná, keďže realizácia všetkých opatrení musí byť merateľná.

3. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

RÚZ navrhuje ambicióznejšie nastaviť termíny a minimalizovať nové štruktúry a organizácie.

Odôvodnenie:

Aj keď celkovo možno akčný plán považovať za dostatočne ambiciózny, vzhľadom k naliehavej potrebe riešiť niektoré akútne problémy navrhuje RÚZ niektoré termíny ešte skrátiť. Niekoľko príkladov je uvedených v nižšie definovaných pripomienkach. Zároveň je potrebné minimalizovať tvorbu nových štruktúr a vytváranie organizácií, ktoré nie sú definované v samotnej stratégii, ako príklad možno uviesť vytvorenie Národného fóra pre celoživotné vzdelávanie ako pracovnej skupiny Rady vlády pre CŽV v rámci tematickej oblasti 1.11.

4. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

RÚZ navrhuje doplniť do akčného plánu pojem adaptabilita.

Odôvodnenie:

Ako sa správne uvádza v stratégii CŽV: „Cieľom CŽV na Slovensku je zvýšenie adaptability a flexibility občanov SR na nové podmienky na trhu práce, ktorým je v rámci individuálnej vzdelávacej cesty jednotlivca v 21. storočí aj výzva uplatnenia sa na trhu práce v sektoroch, ktoré majú rozvojový potenciál, s dôrazom na Priemyselnú revolúciu 4.0, digitalizáciu a automatizáciu, ktorej musí celá krajina čeliť.“ RÚZ vníma pojem adaptabilita ako kľúčový, no v akčnom pláne sa ani jedenkrát nevyskytuje.

5. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

RÚZ navrhuje doplniť do stratégie CŽV vzdelávacie centrá zamerané na komplexné celoživotné vzdelávanie pre marginalizované rómske komunity v koordinácii s Centrálnym koordináčnym orgánom a Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

Odôvodnenie:

Keďže zo strany Európskej komisie je silná požiadavka na realokáciu finančných zdrojov na riešenie špecifickej problematiky marginalizovaných rómskych komunit, ktorej súčasťou nevyhnutne musí byť aj celoživotné vzdelávanie a je nutné, aby na túto požiadavku reagovala aj Stratégia CŽV.

6. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.1: Druhošancové vzdelávanie a F odbory

Opatrenia definované v tejto tematickej oblasti sú správne, avšak celá oblasť je mýľivá v zmysle spojenia „druhošancového“ a „nízkoúrovňového“ (základného) vzdelania. Druhá šanca by mala byť vnímaná viac kontextovo, teda konkrétne vzhľadom na potreby toho-ktorého sektora, reprezentovaného sektorovou radou. Opatrenia sú značne metodicky zamerané a z pohľadu zamestnávateľa v nich absentuje konkrétna zmenová ambícia = teda počet ľudí na trhu práce, ktorí sa do druhej šance zapoja, získajú pracovnú pozíciu, resp. zmenia svoj status na trhu práce. Takto nastavené opatrenia sú relatívne málo nápomocné pre zamestnávateľov, na ktorých ostane ťarcha samotnú druhú šancu realizovať skrz rekvalifikačné interné kurzy a školenia, na vlastné náklady.

7. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.2: Zvyšovanie atraktivity a kvality OVP – Centrá excelentnosti OVP

Opatrenia definované v tejto tematickej oblasti majú za cieľ transformovať existujúce, často formálne vytvorené centrá pre OVP na centrá excelentnosti. Opatrenie ako zamestnávateľ podporujeme, vítame legislatívne zakotvenie ako aj snahu o materiálnu podporu. V sektore IKT by sme uvítali konkrétnejší záber CEOVP, ktorý by zahŕňal aj pilotné oblasti aktívne prepájajúce stredoškolskú úroveň OVP s vyššími formami. Pre sektor IKT (a iné podobné sektory s vyššou pridanou hodnotou) je zameranie OVP na stredné školy obmedzujúci faktor.

8. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.3: Národná iniciatíva pre zlepšovanie základných zručností a pilotné intervenčné programy, opatrenie: Inštitucionálna kapacita pre podporu programov vzdelávania v základných zručnostiach z verejných zdrojov: Národná sieť pre podporu základných zručností.

Opatrenie definované v tejto tematickej oblasti veľmi vhodne obsahuje stanovisko, ktoré zaraďuje medzi „základné“ zručnosti aj tie v oblasti digitálnej, čo ako zamestnávateľa vítame. Avšak ostatné opatrenia (najmä č.2 – Pilotné zavedenie nástrojov pre mapovanie, hodnotenie a testovanie úrovne základných zručností pre nízkokvalifikovaných dospelých a č.3 – Pilotná schéma financovania poskytovateľov neformálneho vzdelávania v základných zručnostiach pre nízkokvalifikovaných dospelých) obmedzuje rozsah základných zručností len pre nízkokvalifikovaných občanov. Pri oboch opatreniach absentujú konkrétne ambície a merateľné výstupy smerujúce k reálnemu získaniu základných zručností (t.j. počet ľudí, ktorí budú z pilotov benefitovať). Z pohľadu zamestnávateľa je absolútne nedostatočné riešiť základné zručnosti len u nízkokvalifikovaných ľudí, o to viac, že stojíme na prahu éry digitalizácie, inteligentného priemyslu, teda faktorov, ktoré budú predstavovať výzvu aj pre relatívne kvalifikovaný personál – ktorý, bohužiaľ, je z hľadiska digitálnych zručností nedostatočne vybavený.

9. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.3: Národná iniciatíva pre zlepšovanie základných zručností a pilotné intervenčné programy, opatrenie: Inštitucionálna kapacita pre podporu programov vzdelávania v základných zručnostiach z verejných zdrojov: Národná sieť pre podporu základných zručností.

Opatrenie č.5 – Rozvoj digitálnych zručností občanov SR - Definovanie nadrezortnej národnej stratégie digitálnych zručností s vlastnými opatreniami, odporúčaniami pre rezorty, ako je definované v tejto tematickej oblasti, je veľmi potrebné a v čase digitálnej transformácie európskej aj národnej ekonomiky úplne kritické. Z pohľadu zamestnávateľa aktívneho v odbornej príprave žiakov aj v spolupráci s univerzitami, školami a združeniami, vnímame veľmi nízku úroveň ambície smerovanej k samotnému rozvoju digitálnych zručností. V celom akčnom pláne sú digitálne zručnosti zmienené v tomto jedinom opatrení a jeho fokus ako aj merateľné výstupy sú smerované relatívne vágne, neurčito a najmä nie do samotnej akcie, ktorá by mohla mať okamžitý vplyv na trh práce. Požadujeme zaradiť do opatrenia aj konkrétne spustené a podporené piloty týkajúce sa aktívnej podpory digitálnych zručností. Samotná stratégia je skôr podporný materiál než jadro problému.

10. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.3: Národná iniciatíva pre zlepšovanie základných zručností a pilotné intervenčné programy, opatrenie: Pilotná schéma financovania poskytovateľov neformálneho vzdelávania v základných zručnostiach pre nízkokvalifikovaných dospelých (mimovládne neziskové organizácie s potenciálom pre dosah na cieľovú skupinu).

RÚZ navrhuje výstupový indikátor: „Počet organizácií zapojených do pilotnej schémy“ zmeniť na: „Potvrdenie zo strany ASR o pripravenosti absolventa neformálneho vzdelávania v základných zručnostiach pre nízko kvalifikovaných dospelých pre trh práce“ a doplniť medzi partnerov ASR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a všetky zamestnávateľské organizácie.

Odôvodnenie:

Počet organizácií zapojených do pilotnej schémy nemožno vnímať ako vhodný výstupový indikátor.

11. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.3: Národná iniciatíva pre zlepšovanie základných zručností a pilotné intervenčné programy, opatrenie: Inštitucionálna kapacita pre podporu programov vzdelávania v základných zručnostiach z verejných zdrojov: Národná sieť pre podporu základných zručností.

RÚZ navrhuje, aby podpora programov vzdelávania v základných zručnostiach z verejných zdrojov bola zabezpečovaná ASR.

Odôvodnenie:

Základným a trvalým cieľom ASR je prostredníctvom sektorových rád rozvíjať spoločnú platformu podporujúcu zosúladovanie vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce v záujme trvalo udržateľnej ekonomickej konkurencieschopnosti SR. Je preto vhodnou platformou aj pre zastrešenie podpory programov vzdelávania v základných zručnostiach z verejných zdrojov.

12. Zásadná pripomienka k Tematická oblasť 1.5: Systém uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia

Opatrenie č.2 – Návrh zákona o uznávaní výsledkov predchádzajúceho vzdelávania – doplnenie do zákona o CŽV (priechodnosť vzdelávacieho systému) v tejto tematickej oblasti je vysoko relevantné. Pripustnosť systému vzdelávania v SR je jedna z najnižších v rámci EÚ. SR zaostáva v možnostiach pre absolventov pomaturitných odborov (ktoré sú napr. pre IKT významné a reálne používané v praxi) pokračovať priamo v štúdiu na univerzite. Napriek kategorizácii pomaturitného odboru v ISCED 5b, čiže na rovnakej úrovni ako prvostupňové terciárne štúdium (bakalár – ISCED 5a), nemá absolvent ISCED 5b žiadnu možnosť pokračovať či započítať si kredity smerom k vyšším formám vzdelávania (ISCED 6). Navrhujeme, aby sa do akčného plánu dostali aj piloty takýchto prepájacích programov medzi stredo- a vysokoškolskými kvalifikáciami. Ak ostane akčný plán len na úrovni „navrhnutia ustanovení“, obávame sa, že odliv kvalifikovaných mozgov bude naďalej pokračovať smerom do krajín, kde môže voľne svoje získané vyššie stredoškolské vzdelanie rozvíjať bez obmedzení (ako napr. Česko, Nemecko, Rakúsko, Veľká Británia a pod.)

13. Zásadná pripomienka k Tematická oblasť 1.6: Zvyšovanie flexibility kvalifikačného systému menšími kvalifikáciami a mikrokvalifikáciami (mikrocertifikátmi)

Opatrenia, najmä č.1 – Segmentácia existujúcich formálnych kvalifikácií nadobúdaných v strednom odbornom školstve, ktoré je akýmsi vstupom pre ostatné opatrenia v rámci oblasti, sú zamerané najmä na stredné školstvo. Koncept mikrokvalifikácií nie je a nesmie byť obmedzený na stredoškolskú úroveň. Jednak bude v takejto podobe neatraktívny pre ľudí s vysokoškolským vzdelaním, jednak do budúcnosti mikrokvalifikáciami bude nutné získavať mnohé zručnosti, ktoré dnes patria do sféry vysokých škôl.

14. Zásadná pripomienka k Tematická oblasť 1.6: Zvyšovanie flexibility kvalifikačného systému menšími kvalifikáciami a mikrokvalifikáciami (mikrocertifikátmi)

Opatrenia č.3 tejto oblasti – Vytypovanie zručností dopytovaných trhom práce, ktoré rozširujú alebo prehĺbujú už nadobudnuté kvalifikácie, vrátane tých, ktoré možno nadobudnúť aj „bežnými“ vzdelávacími kurzami alebo kurzami s vysokým podielom samoštúdia, by malo v omnoho väčšej miere byť previazané s národnou sústavou povolaní a kvalifikácií, kde už takéto zručnosti a kvalifikácie definované sú. Opatrenie č.3 by malo mať teda vyššiu ambíciu ísť výrazne za „vytypovanie“, skôr do oblasti pilotnej realizácie, overenia, zladenia so systémami povolaní a kvalifikácií. Z pohľadu zamestnávateľa je „vytypovanie“ nedostatočná ambícia, ktorá zamestnávateľovi neprináša výraznú pridanú hodnotu.

15. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.7: Krátke študijné programy (short cycle terciary programs) – úroveň SKKR 5.

RÚZ navrhuje, aby bol po zavedení krátkych študijných programov vzdelávania do legislatívy SR tiež zadefinovaný titul, ktorý získa absolvent a boli tiež zavedené aj motivačné koeficienty v dotačnej schéme ministerstva školstva.

Z pohľadu zamestnávateľa by sme však privítali explicitnejšie prepojenie týchto opatrení s legislatívou týkajúcou sa priestupnosti vzdelávacieho systému. Práve krátke študijné programy sa môžu stať vhodnou „styčnou“ plochou pre overenie, rozšírenie a následne aj uznanie kvalifikácií nižšieho typu (ako napr. DiS získaný formou pomaturitného štúdia). Víťame aj zaradenia finančnej podpory do opatrenia č.2.

Odôvodnenie:

Bez zadefinovaného titulu a motivačných schém nemožno očakávať úspešné zavedenie krátkych študijných programov.

16. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.8: Vytvorenie komplexného systému trasovania absolventov škôl

Opatrenia č.3 a 4 – Zabezpečenie národného dotazníkového prieskumu uplatnenia absolventov VŠ (resp. SŠ) – ako sú zaradené do tejto tematickej oblasti z pohľadu modernej digitálne orientovanej ekonomiky predstavujú krok späť. Namiesto získavania dát o absolventoch z distribuovaných zdrojov, korelácii, analýze, ambíciou týchto opatrení je ísť formou jednorázového, administratívne náročného dotazníka. V dobe globálnych platforiem ako sú Coursera, Percipio (a podobne), pri existencii množstva formálnych certifikačných inštitúcií by úsilie malo byť zamerané viac na získanie dát z existujúcich zdrojov, na možnosť človeka nasmerovať národný systém k svojmu kontu, odkiaľ by štát získal overené informácie o rôznych kvalifikáciách. O digitalizácii nesmieme len rozprávať abstraktne, ale musíme sa snažiť ju aj takýmito formami propagovať, zviditeľňovať je potenciálne benefity. Dotazník predstavuje úsilie navyše, analýza dát predstavuje krok smerom k podpore a odľahčeniu človeka či inštitúcie, teda k zníženiu úsilia.

17. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.8: Vytvorenie komplexného systému trasovania absolventov škôl

RÚZ navrhuje v opatrení: „Spracovanie novej koncepcie systému trasovania absolventov (STA)“, aktivite: „Navrhnuť komplexný systém trasovania (monitorovania) absolventov stredných a vysokých škôl v podmienkach SR vrátane jeho inštitucionálneho zabezpečenia skrátiť termín na rok 2022.

Odôvodnenie:

Skrátenie termínu je možné pri využití odborného materiálu spracovaného expertmi RÚZ: „Rozbor možností sledovania a vyhodnocovania uplatniteľnosti absolventov škôl“, aktuálne zverejnený na webovom sídle RÚZ <https://www.ruzsr.sk/sk/>

18. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.9: : Podpora udržateľnosti systému riadenia sektorových rád so zameraním na prenos inovačných procesov a požiadaviek trhu práce do CŽV

RÚZ navrhuje v opatrení: „Vytvorenie udržateľného systému riadenia a činnosti sektorových rád v podmienkach SR s cieľom podpory zosúladovania systému CŽV s potrebami trhu práce“ doplniť medzi partnerov ASR.

Odôvodnenie:

ASR je pri podpore udržateľnosti systému riadenia sektorových rád so zameraním na prenos inovačných procesov a požiadaviek trhu práce do CŽV neopomenuteľným partnerom.

19. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.9: : Podpora udržateľnosti systému riadenia sektorových rád so zameraním na prenos inovačných procesov a požiadaviek trhu práce do CŽV

Opatrenia č.1 – Vytvorenie udržateľného systému riadenia a činnosti sektorových rád v podmienkach SR s cieľom podpory zosúladovania systému CŽV s potrebami trhu práce, ako je definované v tejto tematickej oblasti, je absolútne kritické pre dlhodobú udržateľnosť systému CŽV. Je nutné smerovať k profesionalizácii (aspoň čiastkovej) členstva, riadenia a najmä garantovania v kontexte sektorových rád. V tomto opatrení však nevidíme žiadne vyhradené finančné zdroje na tieto účely! Finančné prostriedky sú síce spomínané pre opatrenia č.2 – Zosúladovanie systému CŽV s potrebami trhu práce prostredníctvom NSP a NSK – kde sa riešia témy ako tvorba a aktualizácia NSP, NSK a optimalizácia, ale to nedáva dostatočný fokus na samotné vytvorenie profesionálnej a vysoko odborne orientovanej štruktúry sektorových rád a členstva v nich. Opatrenia sú podľa nášho názoru mýlivé a môžu viesť k dojmu, že sektorové rady sú funkčné a postačujúce ich optimalizovať. To nie je, podľa nás ako zamestnávateľa a člena sektorovej rady, dostatočný fokus. Sektorové rady sú dnes dobrovoľnými inštitúciami založenými na osobnej angažovanosti jednotlivcov. Na to nie je potrebná optimalizácia ale reálna ambícia (aspoň čiastkovej) profesionalizácie.

20. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.11: Harmonizácia systému celoživotného poradenstva

Opatrenia v tejto tematickej oblasti zavádzajú potrebu poradenstva v CŽV, to ako zamestnávateľ samozrejme vítame. Avšak zároveň vnímame výraznú a explicitnú absenciu akéhokoľvek poradenstva špecializovaného na digitálne zručnosti, zručnosti potrebné pre digitálnu ekonomiku, dátovo orientovanú ekonomiku a podobne. Z pohľadu významu digitálnych zručností a ich dopadu na transformáciu národnej ekonomiky nie je zďaleka postačujúce vnímať poradenstvo pre rozvoj digitálnych zručností ako súčasť všeobecného kariérneho poradenstva. Odporúčame doplniť napr. opatrenia č.2 tejto oblasti – Rozvíjanie kapacít pre riadenie kariéry (na úrovni jednotlivca aj systému) aspoň o ambíciu pilotu priameho poradenstva špecializovaného na digitálne zručnosti a zručnosti umožňujúce znalostnú a digitálnu ekonomiku.

21. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.11: Harmonizácia systému celoživotného poradenstva

RÚZ navrhuje preniesť zodpovednosť za realizáciu opatrení: „Informačné nástroje na podporu celoživotného poradenstva“ a „Rozvíjanie kapacít pre riadenie kariéry (na úrovni jednotlivca aj systému)“ na ASR a zdefinovať, čo je „Národný rámec zručností“.

Odôvodnenie:

Opatrenia musia byť komunikované a koordinované pod ASR, v rámci ktorých budú zapojení všetci stakeholderi. Tiež je potrebné zdefinovať, čo je Národný rámec zručností a aké je prepojenie na realizáciu kurikulárnej reformy ZŠ a SŠ.

22. Zásadná pripomienka k tematickej oblasti 1.13. Individuálne vzdelávacie účty ako nástroj individualizovanej podpory jednotlivca v ďalšom vzdelávaní (v rekvalifikácii) a pilotná schéma pre posilnenie motivácie účasti dospelých na vzdelávaní

RÚZ navrhuje nastaviť termíny tematickej oblasti nasledovne:

Vytvorenie IT platformy a mobilnej aplikácie pre realizáciu schémy IVÚ – 2022, Definovanie štandardov kvality pre vzdelávaciu organizáciu a vzdelávací program – 2022, Zanalyzovať prostredie a možné spôsoby implementácie individuálnych vzdelávacích účtov v SR – 2022, Informačná kampaň na podporu využívania IVÚ - 2022 – 2023, Realizovať pilotnú schému IVÚ pre vybrané cieľové skupiny obyvateľov a vybrané oblasti vzdelávania - 2022 – 2024, Vyhodnotiť realizáciu pilotnej schémy IVÚ – 2024.

Odôvodnenie:

Vzhľadom k naliehavej potrebe zaviesť efektívny systém individuálnych vzdelávacích účtov je nevyhnutné ambicióznejšie nastaviť termíny v tejto tematickej oblasti.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/125>